

אוצר הנפש

* **		
17:14	16:00	י-ם
17:16	16:14	ת"א
17:14	16:03	חיפה
17:18	16:18	ב"ש

עלון שבועי בענייני תורת הנפש ותיקון המדות משיעורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א

אוצר הסיפור

עבודת ה' תאורתית ועבודת ה' למעשה

י"ט בסלו, יום ההילולא של הרב המגיד ממעזריטש, זכותו יגן עלינו, וגם חג הגאולה של אדמו"ר הזקן, בעל התניא והשו"ע. נספר משהו על המגיד:

נספר סיפור מפורסם על המגיד ממזריטש: לפני שהוא התפרסם היה לו חבר והם למדו יחד קבלה. החבר היה מקובל גדול, ידע קבלה טוב וכיוון בתפלתו את כל כוונות האריז"ל. הוא בא כחבר ילדות של המגיד לשאול אותו שאלה – 'אני מכוון את כל כוונות האריז"ל ולא לוקח לי כל כך הרבה זמן כמוך, מה לוקח כל כך הרבה זמן בתפלה?'. הוא אמר לו משל, שמשמעותו היתה – אתה רק חושב את המלים, בלי לפעול באמת. הדימוי היה שבשביל לעשות עסקים צריך ללכת לשוק, ואם יש אדם שרק יושב בבית ומדמיון שכעת הוא עושה עסקים – זו פארסה – כעת אני הולך ללייפציג וכו', והכל לוקח רק חצי שעה, כל המסע. זה ההבדל בינינו – אתה רק חושב על הענין, אני הולך לשם... גם המגיד הולך לשם (רק) במחשבתו – אבל הוא באמת הולך לשם! יש הבדל גדול בין שני הדברים.

(משיעור ב' סיון ע"ח)

אוצר הפרשה

"ותנצל נפשי" – משרו של עשו או ממלאך הוי'?

בפרשת וישלח כתוב הפסוק, "ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר". יעקב מנצח במאבק ומכריח את המלאך לברך אותו ולקרוא לו שם, והוא קורא לו "ישראל". לאחר מכן כתוב "ויקרא יעקב שם המקום פניאל כי ראיתי אלהים פנים אל פנים ותנצל נפשי". הפסוק הבא הוא "ויזרח לו השמש" – שה' הוציא את השמש לפני הזמן, כדי לרפאות את מה שהוא צולע על ירכו, כאשר עבר את פנואל – "כאשר עבר את פנואל והוא צלע על ירכו".

שואל "הבת עין": אונקלוס מתרגם את המלים "כי ראיתי אלהים פנים אל פנים" – "ארי חזיתי מלאכיא דהוי' אפין באפין". את ה"אלהים" מתרגם כאן כמלאך ה'. בכלל, תופעה ידועה וחשובה בתרגום אונקלוס, שאת רוב שמות אלקים, מדת הדין, הוא מתרגם כהוי', מדת הרחמים. הייתי חושב שתרגום יעשה ההיפך, שהוא בחינת אחרים, אבל הוא לוקח מדת הדין ומתרגם למדת הרחמים.

גם כאן, על פי פשט זהו השר של עשו, ולכן צריך "ותנצל נפשי" – בתנ"ך הרבה פעמים 'לראות פנים' היינו לעשות מלחמה, לראות פנים עם מישהו היינו לעשות אתו עימות, וכך משמע כאן. אבל התרגום מתרגם הכל בקדושה, ראיתי מלאך של ה'. שואל הבת עין – אם ראיתי מלאך של ה', שם הרחמים, מה צריך "ותנצל נפשי"? בקושיא זו הוא פותח את התורה שלו.

בתירוץ בעל ה"בת עין" מיד מגיע למדה העיקרית – מדת השפלות. הוא אומר שהצדיק צריך כל הזמן להחזיק את עצמו בהכנעה ושפלות. המדה הכי גרועה, שפוגמת ומבטלת את כל עבודת ה', היא הגסות – גסות רוח של למישהו במדרגה של עצמו.

נקודה זו משותפת לכל החסידות. לדוגמה, חסידי חב"ד אומרים שאם רוצים לסכם במשפט אחד את ספר התניא – התורה שבכתב של החסידות בכלל ושל חסידות חב"ד בפרט – הסיכום הוא 'זיי ניט קיין נאר', 'אל תהיה שוטה [רמאי]', דהיינו אל תחשוב שאתה צדיק. "ואפילו כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה" – וגם לך נדמה שאתה צדיק – "היה בעיניך כרשע". זהו המסר של כל הספר, שהוא בעצם שפלות. בבת עין אומר שהמדה הכי גרועה היא גסות, וצריך להיות בהכנעה ובושה לפני ה' יתברך.

שני המושגים ההפוכים גסות ו"הכנעה ובושה", שוים בדיוק בגימטריא! ההיפך מהגסות הוא אחד שכל הזמן לפני ה' יתברך בהכנעה ובושה. יש בושה לא טובה ויש בושה טובה. כאן מדובר כמובן בבושה טובה. יראת ה' הכי גבוהה היא יראת בשת – בראשית אותיות ירא-בשת.

(משיעור י"ב בסלו ע"ט)

אוצר התבונה

התכללות החגים בי"ט כסלו

ההתוועדות הערב עומדת בסימן "להביא לימות המשיח". לכן פתחנו ב"אימתי קאתי מר? לכשיפוצו מעינותיך חוצה" – הבאת המשיח על ידי הפצת המעינות. הביטוי "להביא לימות המשיח" לקוח מלשון המשנה לגבי הזכרת נסי יציאת מצרים – לשון המובאת גם בהגדה של פסח. פסח הוא "ראש השנה לרגלים" – הפתיחה לכל החגים (שכולם "זכר ליציאת מצרים"). אדמו"ר הזקן אמר שי"ט כסלו הוא חג הגאולה – כמו חג הפסח; אחר כך, הרבי הצמח צדק קרא לי"ט כסלו "שמחת תורה של פנימיות התורה"; אחר כך, הרבי הרש"ב קרא לי"ט כסלו "ראש השנה לחסידות"; בנו, הרבי הריי"ץ, אמר שזהו "חג החגים"; והרבי אמר שזה יום "מתן תורה של תורת החסידות". אם כן, בי"ט בשורה" זה (כמו שכבר נאמר על י"ט כסלו בשו"ת מן השמים מזמן הראשונים) מופיעים כללות חגי ישראל.

והסבר הפנימי: חמשת שמות אלו רומזים לפנימיות הג'ר, כתר-חכמה-בינה – "חג הגאולה" רומז לאמונה, הראש העליון שבכתר; "חג החגים" רומז לתענוג, הראש השני שבכתר; "ראש השנה" רומז לרצון; "מתן תורה" כנגד החכמה ("אורייתא מחכמה נפקת"); "שמחת תורה" כנגד ספירת הבינה, שפנימיותה שמחה. ודוק היטב.

(משיעור כ' כסלו פ"א)

מה בין יעקב לישראל?

כתוב "ועמך בלם צדיקים לעולם יירשו ארץ" – בכל אחד ואחת יש נקודת צדיק, שהיא בחינת ישראל. הרי כולנו ישראל, זהו השם של כולנו. צדיק כבר גמר את העבודה עם עצמו – מה עיקר העבודה של הצדיק? לתקן את העולם. יעקב הוא "איש תם", בחור ישיבה שיושב ולומד לעצמו, ואילו ישראל הוא איש שיוצא לעולם, מתמודד עם המציאות החיצונית ואף נאבק עם מציאות המתנגדת לו, "כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל". איך לומר זאת בצורה אחרת? יעקב הוא היהודי הפרטי הטוב, יהודי שומר תורה ומצוות, יהודי טוב, לעצמו. הוא לא עוסק בצרכי ציבור, לא נאבק עם המציאות – הוא לא איש צבור, הוא איש פרטי.

מדוע קוראים למדינה הזו ישראל ולא יעקב? באמת צריך להיות ישראל. ישראל הוא העסק עם הצבור. השם ישראל הוא מודעות של כלל, כלל ישראל – זו התמסרות לכלל, לא בשביל לתקן את עצמי. תיקון עצמי הוא יעקב, בחור נחמד, אבל התכל'ס היא להתמסר לכלל, לצאת מעצמי ולתקן את כלל ישראל. שוב, קוראים לו 'כלל ישראל', לא 'כלל יעקב'. איש ציבור הוא הצדיק – לא משנה אם הוא הצדיק של התניא או לא, ברגע שהוא איש צבור הוא אוטומטית צדיק, מי שמתמסר לכלל ישראל הוא צדיק, שעושה צדק עם הבריות.

(משיעור מוצאי ט"ו תשרי ע"ט)

אוצר הרמז

י"ט כסלו וחוה

מהו י"ט כסלו? י"ט בגימטריא חוה. מה הקשר? כתוב שעד החסידות לימוד התורה היה בעיקר תיקון הגבר, אדם, אבל מ-י"ט כסלו מתחיל תיקון הנוקבא, תיקון חוה, "אם כל חי". בסוף יבוא משיח ממש ויהפוך לטוב גם את ה-נחש, בגימטריא משיח (לאחר שיהרוג את הממד החיצוני שלו, ה'עור' שלו, משכא דחויא). ההכנה לכך היא החג שלנו, י"ט כסלו.

(משיעור כ' כסלו ע"ט)

הפצת המעינות חוצה תלוי בביטחון חזק בה'

"ואני אבטח בך", שוה חוצה, מלת התנאי בדברי המשיח לבעל שם טוב, שאבוא כאשר "יפוצו מעינותיך חוצה". כנראה בשביל להביא את "אורו של משיח" חוצה צריך הרבה בטחון בך", בעצמות ה', דרך התורה דעתיקא, תורת העצמות, "בך". (משיעור י"ט בכסלו תש"פ)

אוצר הפתגם

ידוע הסיפור שאדמו"ר הזקן שקל אם לנסוע לוילנא (לגאון מוילנא) או למעזריטש (למגיד), ואז אמר – שמעתי שבוילנא לומדים איך ללמוד, ואני ב"ה יודע ללמוד, אבל במעזריטש לומדים איך להתפלל, ולהתפלל איני יודע. לכן הוא נסע למעזריטש, משם כל תורת ודרך החסידות.

(חשיעור מוצאי כ"ב שבט ע"ח)